

Głównym celem badań podejmowanych w projekcie będzie wszechstronna analiza problemu konfliktów o służebności gruntowo-leśne i grunty wspólne na obszarze Galicji zachodniej w drugiej połowie XIX wieku. Wykorzystując nowatorskie i innowacyjne metody badań interdyscyplinarnych projekt wniesienie zupełnie nową wiedzę i wypełnieni niszę powstałą w badaniach historycznych. Projekt skupiony jest przede wszystkim na temacie służebności gruntowo-leśnych, rozumianych jako szczególna relacja między właścicielem ziemskim a chłopami i mieszczanami. W ramach przysługujących praw ludność poddańcza do 1848 roku mogła pobierać z lasów dworskich drewno opałowe, budowlane, ściółkę leśną, owoce i kwiaty, wypasać bydło na pastwiskach, łąkach, nieużytkach i lasach, łowić ryby w rzekach oraz wykopywać surowce i minerały z ziemi. Na terenie zaboru austriackiego służebności powszechnie określano terminami *serwituty*, *służebności*, *wolnice* lub *Servituten*.

Służebności gruntowo-leśne i grunty wspólne generowały głębokie konflikty w Galicji w XIX wieku, w szczególności na płaszczyźnie społecznej i gospodarczej. Realizacja badań przedstawionych w projekcie pozwoli ocenić wpływ konfliktów na kształtowanie ekonomicznych warunków życia oraz podstaw egzystencji chłopów i mieszczan, życia codziennego a także trudnych relacji społecznych, szczególnie na linii wieś – dwór. Projekt zwraca również uwagę na rolę władz austriackich w powstawaniu i eskalowaniu konfliktów. Pełne badania pozwolą wyjaśnić przyczyny działań władz kierujących się dewizą *divide et impera*, niechęcią poprawy relacji między szlachtą a chłopami i opieśszalnością legislacyjną. Powstawanie masowych konfliktów wyraźnie oddziaływało również na przemiany gospodarcze. Szczegółowe badania pozwolą odnieść się do kwestii podziału gruntów wspólnych, będących przedmiotem konfliktów, konsolidacji rozdrobnionej ziemi oraz zniesienia praw służebnych. Badania przewidują również skupienie się na płaszczyźnie przyrodniczej i negatywnym oddziaływaniu służebności i gruntów wspólnych na ekosystemy roślinne. Nieuporządkowane zbieranie i wycinki, podcinanie gałęzi drzew, wyczerpywanie zasobów leśnych, niszczenie młodników przez wypasane bydło oraz grabienie ściółki doprowadzały do wysuszenia i wyjałowienia gleby. Ponadto, degradacja kultury leśnej i szaty roślinnej wynikała z nieuregulowanego eksplorowania dóbr naturalnych, kradzieży, dewastacji i niszczenia mienia w czasie różnorodnych konfliktów.

Główna część badań będzie prowadzona w oparciu o niezwykle bogate i dotychczas niewykorzystane źródła archiwalne z Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy we Lwowie. Projekt przewiduje innowacyjne połączenie i zastosowanie klasycznych i nowoczesnych metod oraz narzędzi badawczych. Użycie typowych dla badań historycznych technik zostanie połączone z nowoczesnym wykorzystaniem metody kartograficznej oraz systemu informacji geograficznej (GIS). Ponadto, integracja wyników analizy źródeł historycznych, badań terenowych, danych Lasów Państwowych (Bank Danych o Lasach) pozwoli ukazać rezultaty badań w postaci przestrzennej na ogólnych i szczegółowych interaktywnych mapach. Projekt przewiduje również podjęcie nowatorskich badań historyczno-botanicznych w kierunku ukazania wpływu funkcjonowania historycznych praw służebnych, gruntów wspólnych i konfliktów o nie, na szatę roślinną i występowanie określonych gatunków roślin.